

11
MIRACULUM
ORBIS VNIVERSI,
SOLITARIVS ex IMPERATORE
CAROLVS V. R. I.

Peractam Vitæ ^{post} & Honoris Scenam ^{Declarandi}

IN
SCENAM
DATVS
ET

Author P. Abba
parisijs a. 1644.
Vite B. M. V.

ILLVSTRISSIMO ac REVERENDISSIMO D.

D. JOANNI
SIGRAY

Electo Episcopo TEMNENSI, Præposito
Scepusiensi, Abbati B. MARIE Virginis de Csar-
tar, Sacræ Cæsareæ Regiæq; Majestatis Consiliario,

ac ^{nec non} REVERENDISSIMI
PRINCIPIS,

LEOPOLDI
S. R. Ecclesiæ Presbyteri Cardinalis
à KOLLONICZ,

ARCHIEPISCOPI STRIGONIENSIS,
Lociq; & Comitatus ejusdem Supremi ac Perpetui
Comitis, Primatis Regni Hungariæ, Legati
Nati, Summi Secretarij & Cancellarij, Ordinis
S. IOANNIS Hierosolymitani Prioris,
Commendatoris Egræ & Maylbergæ,
Sacræ Cæsareæ Regiæq; Majestatis
Consilarii Intimi &c: &c:

In

Spiritualibus Vicario, & Causarum Auditori Generali,

dum

Podolinium pro Festo VISITATIONIS
V. B. ad SCHOLAS PIAS

DESCENDISSET

A

Magnificâ, Generosâ, Nobili & Ingentuâ
Collegij LVBOMIRSCIANI Podolinensis
SCHOLARUM PIARUM Iuventute,

Motore Apolline,

adâ Die post Octavam S. IOANNIS BAPTISTÆ

in vim

LIGAMINIS & SALUTATIONIS

DEDICATIVS.

Anno

Miraculi super omnia Miracula DEL, pro Nobis in Carne
Solitarij. 1701. Die 3. Julij.

CARMEN DEDICATORIVM.
^{AD}
ILLVSTRISSIMVM ELECTVM
EPISCOPVM TEMNENSEM.

Vgustum Parnasse Caput substerne Tiaræ
Pontificis, pronôq; genu submissus adora
Nomina Deliacas hodie vibrata per oras.
Majores equidem Mitratum Nomen honores
Vendicat, aut caro fluidum torrente Maropem,
Aurea qui sudet positis præconia chartis,
Et simili certet radios pensare corusco,
INFLA Palladio quales communicat axi.
At quia munifico verborum pondere comi
Non amat affectus, veniam dabis Optime PRÆSVL,
Nulla paludato tumeant si carmina cinctu,
Sed quæ dictavit niveo sincerior ostro
Candor, id evolves, tenui præsentis in umbra
Codicis elucens. Quia verò PRÆSVLIS astro
Cuncta serenatæ pelluntur nubila Cyrrhæ,
Sume salutantum magnos in præmia nisus:
Quos, licet in modicum transfudit Apollo volumen,
Non tamen arctabit, Tua nè socialibus astris
Nomina Pierio revehant temone librata,
Vota salutantis needùm benè tibia solvit,
Cùm laudis pelagus pleno decet agmine rursus

Currere, quod refugis pofcit præterflua bigis
Feria folenni cultu litata *Patrono*.

Penna quid ordiris? gemino te Marte laceffit
Campus; ad vnus trepidas molimen? vtroq;
Fortiter imbellem telis pulfante fatifces.

Non pavet affultum licet impare certet arenâ.

CAROLVS; (illa Ducum Basis, illud Fulmen in armis;

Qui torvi rabiem tanto terrore gelavit

Biftonis, ut famulo veftigia lingere cultu

Debuerit,) meriti perfolvat debita cenus.

Magnorum, magni placantur fanguine manes;

Tarpeium Tibi Scena dicat pro munere *Sidus*.

Et benè, nam toto radiat cum Sole *Planeta*

Auftriaci, langvens augebit ab inde conufcum

Scena fuos hodie *Tibi* vibratura nitores.

Augebit per *Te*, Cui tanti fulgura Cæli

Purpureo micuere die. Sic omina Phæbi

Defluus obducto mediâ caligine mundo

Confirmat radius: Paucos toga Nominis ornat.

Illucet meliore comâ, quæ fanguinis oftro

Purpura, pota rubet vultus enata fluento,

Pulchrius Herodum depingit adorea frontem.

Nec minus emanat *KOLLONICZ* murice lucis,

In *Te*, conspicuo quem purpurat *Infula* cultu

STRIGONII, quando Lancem *Tibi* tradidit *Æqui*.

Vnanimo femper librandam pondere; five

Congerat immenfi cumulos *Fortuna* metalli,

In partes actura fuas; fefti nuda peroret

Caufa duellantis nullo domitura thefauro

Iurgia Decreti. Multas habet aurea pennas

Sepia; nudatam Phœnix fitit. Vncta bilancis

Non declinarunt à recti lege ftatuta

*Iudice Te, quem nulla fitis de tramite veri
Nummorum retrahit. Quare pius Arbiter æqui;
Iustitiæq; tenax; (cui nunc Temnese migravit
Ad plantas solium: cui sternit in effeda pennas
Gratia Magnatum) Divum accedente jugali
Subsidio, faustis equitabit in ardua ventis
Culmina, Præsuleæ neq; ponet fulgura Mitræ:
Quam, vel ab æthereis rutilabunt Nomina tædis;
Vel probitatis amor lumen damnabit Honorum.
Nam: cavet in Scena Virtus radiare curulis;
Deligit arcano sibi pulchra Theatra recessu.*

*Hoc vbi nostra vovet cultu lunata profundo
Cyrtha Ducum Florem Tibi reddit Phæbe Varalla,
Cujus ad autumnum, sibi Flos hic augure Voto
Præfagit fructum. Neq; ludent omina Vatem:
Quæ colluctatur, gradiens per compita, Clivos;
Callibus, ELISABETH senis invisura Penates,
Prodroma, Te semper panis tutabitur alis,
Et nostro dabit axe Diem, dabit omine Fructum.*

Devotus

**ILLVSTRISSIMO NOMINI
Tuo**

Vates Apollo

Scholarum Piarum Podolinensium

Vovet: Vaticinatur.

ARGV.

ARGVMENTVM ACTVVM.

CAROLVS V. Romanorum Imperator subjugatâ pænè totâ Europâ, Honorum relegat factum, & Solitariam, DEI militaturus obsequio, amplectitur Vitam.

ANTIPROLOGVS.

*V*anitas Mundi & Fortuna, inter Quatuor Mundi Partes triumphant, Amoriq; Divino illudunt; Ille de sui conqueritur vilipendio, sed à Providentia Divina consolatus, benè sperare jubetur: ut potè in CAROLO V. in Scenam dando, triumphaturus.

PROLOGVS.

*A*Mor Divinus confilus Providentiæ, lætùm jubilat; quo jubilo Muse ad Hippocrenem LVBOMIRSCIANTVM (SRZENIAWA intelligitur) requiescentes exaudito, Occasionem Scenæ Theatralis aperiendæ nactæ, APOLLINEM Patronum eligunt, sed ad dispensum Genij sui Parnasi, pro Apollinè ILLVSTRISSIMVM Electum EPISCOPVM TEMNENSEM optant; in ejus Laudes Genius excurrit.

CONVERSIO à PROLOGO

A D

ILLVSTRISSIMVM EPISCOPVM.

*G*randes vetusto lumine Præsules
Apollo doctus murmure pectinis
Vulgare, nervum nunc loquacem
In resonos anima triumphos!

Virtus

Virtus Deorum juncta Senatui
 Lyras fatigat, quæ famulo Iovem
 Cantu remotis usq; promunt
 Cardinibus! modò sic pigebit
 Debuccinantis Classica gloria
 Aptare metris? Ergone fluctibus
 Convulsa Lecheis pudendo
 In tenebras ruet occidente
 Episcopalis Mitra? Faceßite
 Lycæa mutis inclyta barbitis!
 Hic nolo raucescas Thalia
 Pierios bene docta cantus,
 Vbi Sereno fulgure publici
 Grassata luctus nubila Pannonum
 Sidus fugavit, nempe SIGRAY
 Præsuleo venerandus ostro.
 Apollo docti carminis-arbitrer
 Hinc fila ductu pollicis increpet:
 Idæa Virtutum, labantis
 Scepulij Basis & Corona.
 Quod si rebeli tibia PRÆSVLEM
 Nervo moratur dicere, Gratia
 Demandat invito IOANNEM
 Catigenis recitare plectro.
 Mulci colorant lampade Nominis
 Atrata fusci crimina pectoris,
 Nomen IOANNIS gratiosum
 Compta procul calamistra pellit.

ACCESSVS ad ACTVM:

Musæ exauditis Laudibus per Genium decantatis, Actum
 & Scenas Illustrissimo EPISCOPO dedicant.

ACTVS

ACTVS PRIMVS.

Scena I.

CAROLVS inter Fortunam & Voluptatem obdormiscit. *Amor Divinus* dormientis Cor succendit; vndè excitatus *Vanitatem*, *Fortunam*, & *Voluptatem* aspernatur, ac reijcit. *Voluptas* irrito conatu, ad abstrahendum Cæsarem à proposito, saltum instituit. Hinc consultatur inter *Fortunam* & *Vanitatem*, quâ methodo *CAROLVS* abstrahi possit. *Fortuna*, successûs *Monarcharum* repræsentatione, id effectura creditur.

ALLVSIO ETHICA.

Multis tentantur, qui amare DEVM incipiunt.

Pæan! deserto sidera barbito
Novate! fusi poplite, cernua
Vobis in artum colla lunant
Terrigenæ, tacitoq; damnant
Mendacis astum pectore sæculi.
Nunc quippe pulchris fulgurat ignibus
Fortuna; tandem sævit, æstu
Lechiferam jaculante stragem.
Novate! Pæan! consonus omnium
Cæli beatis fervet honoribus
Ardere nifus; nulla mentem
Instabilis rapit aura vulgi;
Verùm Curuli vecta Favonij
Non prosperatur gloria, fulmine
Brevis fatiscit lividorum
Icta, brevi tenebrat serenum,

Quae terra Divis se dedit hostiam,
 (Vbi voluptas cordibus influit,
 Mundus theatra Vanitatis
 Pandit, opum radiatq; censu.)
 Quot non procellis fluctuat? Undiq;
 Sudat beatum frangere Vanitas
 Molimen, instant aggregatis
 Insidia lacerantq; nimbis.
 Sic Imperator victimat ætheri
 Solemne munus, pectoris hostiam;
 Hinc frendet Orci turma, bile
 Vipereas laniante fibras.

Scena II.

Fortuna ALEXANDRVM inter Aureas Horas Genijs Regno-
 rum applaudentibus constitutum; CONSTANTINVM de
 Scythia Scythis adgementibus triumphantem; TRAIANVM
 in Corde Civium, Livore frustra contra eum laborante,
 (flammis enim è Corde jactis pellitur) regnantem introdu-
 cit. Fit applausus Amori Civium. CAROLVS, applausus ar-
 gumentis captus, hæsitat in proposito.

ALLUSIO ETHICA.

Leves hominum animi, à proposito boni citò desciscunt.

Allude blando murmure linteis
 Favoniorum gratia! cedite
 Ponti furores! expeditis
 Provehitur mea Cymba coelis;

Aeternitatis quae petit Insulas.
Hæc auspiciato remigat omine
Plerumq; causa, quam Tonantis
Obsequium vocat in procellas.
Vel ominosis tu rege nutibus,
Cui superbo vertice detumet
Minax profundum: tu gubernæ
Auspicio meliore cymbam.
Sed quò levantis supplico gratia
Opem? Carinæ suppara fluctuum
Nullò fatigantur tumulu,
Nulla secat liquidum phaselus
Iter; supino Nereus incubat
Salo, quiescunt stabra protervie.
Quò Nauta Divum vela flexit?
An furij agitata lentum
Thetys voraci condidit alveo?
Reliquit ausus. Nempe volubili
Mucatur inconstans rotatu
Mens hominis, solidumq; nescis
Firmare gressum. Carolus, heu pudor!
Boni tenacem ficcine Spiritum
Eliminavit cordis æde?
Nulla fides hominum statutis.

Scena III.

AMor Divinus hæitatione CAROLI consternatus, per clamores & suspiria, Principes Regesq; demortuos, qui Honores mundi spreverunt, evocat, ab illis consilium petiturus; sed fraudatus desiderio, Prudentiæ occursum consolatur, & quid gerendum sit, accipit.

ALLUSIO ETHICA.

Prudentiâ summâ utendum est illi, qui ad rectam vitæ orbitam Principem reducere satagit.

Quid iuvat? densis glomerata turmis
Verba zeloso tonuisse corde?
Opprimunt ictu graviore, sensum
Pectora durant.

Principis leni domet arte culpas,
Cui novis ardor vitiosa navis
Corda lucrari: furis? ille pejus
Fervet in ausus.

Vindicem tardè pluit in scelestos
Iupiter flammam; praeit, ante frangens
Mollibus noxam monitis; in auge
Fulmine sequit.

Non enim caecis lea pavit antris
Principes, blando circumantur astu:
Parcus irarum, modicusq; verbi
Firmius urget.

Dum superfusus casaracta nimbis
Obruit campos, nimiumq; spumat
Turbinem, crudo Cereale damnat
Carcere Semen.

Caroli mentem licet impiauit
Vanitas compto vitij colore,
Attamen blando sonat in rebellens
Fulmine Ductor.

Scena IV.

Prudentia suasa Amor Divinus adit CAROLVM; mundi

Vanitatem describit; & vt evanidam sæculi apparentiam
citiùs cognoscat, *Aſcetas* in *Eremo* repræſentat.

ALLUSIO ETHICA.

Exemplis ducimur ad meliora.

Illi Sidereos pandere limites,
Qui sudat grauidus compede criminum,
Faundo nihil ore,

Sed *Vitæ* iuvat ordine.

Promptum conspicui legibus obsequi
Candoris, Veneres suauiloquentiæ

Damnabit rude vulgus:

Virtus regula subditi.

Plures insinuant mellea cordibus.

Blandimenta; piùm variùs aspici

Cordis non sine questu

Mærent excubiæ Poli.

Ardent belligero pectora Spiritu,

Et contos rapidis gressibus inuolant:

Primus Ductor inerti

Si non diffluat otio.

Accendant aliàs classica militem,

Palمام non dubio spondeat omine

Bellorum arbiter ensis,

Non tanto calet impetu.

PRINCEPS, flagitio quòd comes adstitit,

Culpam deciduis diluit amnibus:

Quòd plaudeat Probitati,

Exemplo vider orbitam.

Scena

Scena V.

CAROLVS perspectâ Mundi Vanitate, meliori vitæ stude-
re proponit.

ALLVSIO ETHICA.

Ornat Principes proposita Constantia.

Avgustos animo fingere Spiritus,
Si fremdent validis fata tumultibus;
Hinc magna specimer promicat indolis,
Quæ nullum pauet obicem.
Sed frondet melior gloria verticis,
Qui cum deposuit corde metum semet,
Pulchris inuidia concitus aestibus
Et fati calet ambitu.

Hoc nunquam profusus tramite deuiat;
Fecundat segetem dextera gloria
Virtus quæ riguis iugiter imbribus
Illius madidat sicum.

Vulgus proci duo poplite non colet
Alcidam, colubri sit licet inelytus
Fractis à tenero morsibus, algido
Dum marcent senio dies.

Et mens in solido robore firmior,
De neruo stabitis nil patientiæ
Mittit; tunc Superum digna cubilibus
Dulces carpere ferias.

Non arrepta boni semita CAROLO
Iuste centuriat laudis homagia;
A constance gradu vernat adorea,
Quo recti subijc viant.

CHORVS.

Religio Virtutes evocat, ut CAROLO famulentur; quod dum & Vanitas molitur negotium, arceatur à Religione.

CONVERSIO ab ACTV I.

A D

ILLVSTRISSIMUM EPISCOPVM.

LEthi soporem diserte Phydia!

Gelu rigentes ocyus expedi

Manus! laborem dant Colossi,

Præsuleæ benefacta vitæ

Vt eloquenti carmine muntient.

Fingit Quirinum dextera Tullio

Quòd fulminaret dictione

Artifici simulacra cæte.

Myron! capaces huc quoq; laminas

Confer. SIGRAY nomina deuoue

Aternitati! quæ perennes

Eloquio meliore cedri

Vulgent. Sed alto muta silentio

Quid ora posco? Linquite Calites

Conclaue! fixis luminosum

Sideribus, date pensâ laudum!

Regina primò, quæ nitet inclyta,

Majestuosè fulgure Nominis

Dilectio, quo feruet igne;

Hoc meritos litui requirit

Cantus. Proterui cærule Nerei,

Nec pernicacis ludibrium pyræ,

Hoc ampliatum bullit æstu,

Tota licet voret eminentis

Ramenta Cedri; qualiter in Tui
Flammescit ardor pectoris abdito:
Et hic Ducissa promicante,
Quis famulum neget esse catum?
In tot liquari flumina nesciunt
Siticulosi nubila compicis.
Non ditat ipse fukuus auro
(Intumuit licet affluentis
Nimbo metalli,) sic Tagus accolat,
Ac liberalem secula Te stupent;
Augusta suffusus rubore
Vt trepidet memorare fastis,
Expensa Nerus, Curia Romuli.
Fidele nummis praesidium dedit,
Qui non minaces ense, verum
Excubias dedit indigorum.
Secreta nec tu merce cubilia
Opum coronas. Peruigil excubes
Vel sera, vel caligo multis,
Ad cumulos Tibi pauper adstes!
Tumultuantis jurgia seculi
Surgunt in iram saepius, & Typhi
Minatur extorquere clauum
Si dubiam remoretur undis
Nauim. Sereno carbasa deuethi
Colore fastus, non Tuus annis
Exercitatus mille mundi
Insidijs animus; cachinni
Vulgaris aure, fulmina casuum;
Perjura quales conglobat in necem
Fortuna seruorum Tonantis,
Non fremitu Tua corda terrent.

Ergo! loquaci stamine publica
Nomen IOANNIS desua fidere
In-venta! Virtutumq; plausus
Emeritis resonare chordis.

ACTVS

ACTVS SECVNDVS

Scena I.

CAROLO æterna meditante, *Fortuna* illum interturbatura cū
Nuntijs advenit, felicem de *Frâncisco Galliarū Rege* *Victoriã*
denuntians, & secunda omnia contra *Saxones* appromittens.

ALLVSIO ETHICA.

Nimia mundi fortuna, æternæ contraria felicitati.

EHeu! ludimur ambitu,
Quo flagent stolidi pectoris incima.

Quidquid Sol Pater ignium,
Dum ponit roseis frena jugalibus,
In vestit rutilo die,

Fucatis laqueat corda coloribus.

Turrato penetrata

Fastu despiciunt infima; qua tamen
Surgens Phosphorus afficit
Ad Celos tumido vertice progredi;
Nutant fracta sub Hesperum.

Nunc vectat volucris concitus esedo
Te sorti genius, brevis

Tutum, præcepti conteret impetu.

Largo si tibi gemmeam

Ganges eluvium lictore depiuit,

Mutatis vicibus pave!

Nè tandem Stygijs fluctibus, innates.

Truduntur vicibus vices;

Rifus, tristitia. Nescit adultero

Cæcum cadere pollui.

Fortunam gemitus consequitur comes.

Ergo si placet Atria
Quo communt hilari fulgure Iaspides
Vanis perdere mercibus,
Mundi perfidia mens vaga militet.

Scena II.

Saxonia tristi exaudito omine, & iam CAROLI subiecta
Imperio, lamentatur. Hanc Gradivus consolatur; Vulcanum
ad arma paranda, quibus CAROLO resistat, offerens. Fri-
dericum Ducem Saxoniae, Rebellionis Caput eligit. Fride-
ricus ad praestandum fidelitatis Sacramentum (Spe tumul-
tum dissuadente) cogit milites; sed brevi superatur & Ca-
rolo Victori praesentatur.

ALLUSIO ETHICA.

Nunquam bene Capitibus Rebellium succedit.

Poëta, Rebellio.

Poëta.

Ergo belligero Gentes vexare tumultu;
Vna salus populo?

Defluus undantes largo secat agmine Campos
Heroum Sanguis:

Cana sub exanimi grave plangunt jugera vulgo,

Quis tulit hanc messem?

Denique iam gladijs turbans diffunditur Orbis,

Pax confusa gemit;

Nec tamen hoc populi mitescit vulnere ferrum;

Gliscit adhuc feritas.

Consulte arma furor; bonitatem fingit, Erynnis

Seque dolet plecti.

Rebellio.

Ergone? cui nullo taminatus candor ab usu,

Hac sub mole gemo

Surg-

*Surgite bellaces animæ! confurgat in iras
Prensa iugo bonitas!*

*Iudice Mars capulo dirimat mea damna, rebelli
Pugnabo chalybe.*

Pòeta. *Quid tamen enervi tentas molimine crimen?
Nurabit rabies.*

*Quam vomit ira necem? trepida, nè detones ultor
In tua colla DEVS.*

*Nunquam seditio faustis equitavit in alis,
Ipsa sibi vindex.*

*Scintillæ ferro? Scelus hic depascitur ignis
Pectore qui bullit.*

*Vineula fumosis Liparæ solidata cavernis
Nil nisi triste canunt,*

*Non tamen hi sonitus alium terrore fatigant,
Quàm Domini pectus.*

Scena III.

CAROLVS post edomitum Fridericum, Imperium abdicare constituit; sed *Voluptas* meditata (*Amore Di-vino* vatum laborante) impedit; ideoq; inter Horrorum amæna deductum, ad pulsam Cytharæ, variosq; cantus dormire facit.

ALLUSIO ETHICA.

Etiã Herœs emollit facile Voluptas.

Non solus calidis gliscere iurgio,
In cuius cogitant præsidium cuba,
Mars Ductor didicit: sunt & inermibus
Ira capreolis; spicula sunt api.

Sudat Threicio miles in agmine,
Propinat riuum vulnere sanguinem
Campo, nec meritum pullulat illico
Sertum temporibus. Cum leuis emicat,
Non rauco mirans funera classico,
Sed fundens hi aris, pocula cacubi
Luxus, jam liuos increpat, indices
Fusorum pugilum. Risibus excipit
Surgentis Macedo fulmina prelij;
Sed qui belligeris non cadit ictibus
Regnorum Domitor, victima luxu
Offertur, calidus quam liquor immolat.

Diffindit scopulis horrida montium
Pani dexteritas culmina; decoquit
Longo pressa metu signa Quiritium.
En! quem non potuit ferrea mergere
Belli diluvies, vitrea concutit
Enerui stimulo. CAROLVS omnium
Terror, cui toties credidit aleam
Constans ad resone murmura buccina
Fatum, delicijs colla dat in jugum.

Scena IV.

Voluptatis lenocinio sopitus Carolus videt Iustitiam æternos Inferni cruciatus (nisi respiscat) præparantem.

ALLUSIO ETHICA.

Voluptuose in carne viventes æternum in anima

moriantur.
Licer! supina cervice amystide
Obniviosum ducere Liberum;

Quem consequentis nulla vita
Solicito glaciatur pauore
Sitis. Profusi non bene Massici
Alto beata littora Patrie
Deuecta mordet Cymba; cordis
Vita iubet tumulare luxum.
Elucidari gratia Corporis
Mentis venustam fuscatur imaginem;
Nec tam feroci Marte pugnant,
Assiduis inimica rixis,
Cum defluenti gurgite Thetidos
Accensa flammæ iurgia; Spiritus
Ac temnit ignauas reclini
Accubitu redamasse plumas.
Obnubit ignes flammea nocturnum
Nascente Phæbo turba rotatile
Velans coruscum; sic voluptas
Non patitur bona vita sedus.
Lenocinantis perfida sæculi
Agnosce PRINCEPS pocula quo madet
Crater voluptatum liquore,
Exitium tibi crede spumas.

Scena V.

CAROLVS ex somno experges factus, & visione perterritus,
Divinam agnoscit monitionem, cuius obsecundans volūtati
penitentiae arripere statum, & honoribus nuntium dare, de-
cernit.

ALLUSIO ETHICA.

Si attentè perpenduntur futura, sinè molestia contemnuntur præsentia.

DEvota mundi nutibus agmina
Huc aggregatis tendite passibus!
En mesta propono theatra,
Funereis ubi Scena tumbis
Atrata fulget. Siccine Principum
Ærugo sævis nomina dentibus
Infestat? eheu! molliore
Quis trabeam viduavit ostro?
O Scena luctus! hunc cinè verticem
Pullo cupressus circuit ambitu,
Quem laureati sæpè cinctus
Supplicibus tremuere vittis?
En, qui secundis fulrus Eubæijs
Inane molli nuper in esedo
Findebat aurigante famâ
Nunc tenui malè regnat ornâ!
Et quem superba culmina gloria,
Vel eminenti fulgure promicans
Apex honorum concitabit?
Si hibrico metuenda calle
Fastigiatum Sideribus Caput
Quando maritât splendida. CAROLVS
Hèu! mille singultit querelis,
Dum refides medicatur annos.

CHORVS.

Misericordem esse DEVM super eos, qui sapienter medicantur æterna, & hîc indefatigati laborant, occinit.

CONVERSIO ab ACTV II.
A D
ILLVSTRISSIMUM EPISCOPVM.

Scientiarum gloria, PONTIFEX I
Nervo labores dicere barbati,
Quos combibendis literarum
Ingenio Duce disciplinis
Firmo tulisti robore, Delium
Numen recusat. Ver Pueritia
Non ominoso floxe tantum
Emicuit Tibi sed tulere,
Praesaga culmum semina, quae labor
Sudoris auxit flumine. Cynthius
Tyrnaviensis pertinacem
Tunc teneri coluisse fertur
Nisum. Iuventus non Tibi ludicra
Lascivientis quando protervia
Ingressit, objectum voluptae
Solicitus labor evitavit.
Hinc illa pulchra vena scientiae
Quae praesfluente dulciter alveo
Delinit aures obstinata,
Herculeo decus invidente
Nodo, catenat viscera mentium.
Quod si modestae pondere sic ligas
Orationis, quid dolores
Pindarico geminare cantu
Iuvabit? Aris, ut sua devium
Exarcuato poplite deferat
Tributa vulgus, nec silenti
Id decuit reticere buxo.

Exerberavit nuntia CÆSARVM

Aures decori fama negotij:

Quod amplianda suasit ardor

In populos fides; proinde

Fulgere tantos murice Præsulis

Iussit labores: sic humili Mitra

Illos adorant fronte, cultu,

Quos animi radiare cernunt:

Vno Corona tramite remigant,

Quo sanctitatis fama perambulat.

Vicinat umbra solis auro,

Consequitur diadema Iustos.

Ergò quòd isto jam satis in Polo

Ardere pulchris visa nitoribus,

Illustre Cancellariatùs

In solium, magis euibranda

MATYASZEWSKI Purpura prodijt.

Quæ, dum remoto disita littore,

Podolinensem buccinare

Non patitur, sua gesta Cyrrham,

Ad Nitriensis limen Apollinis

Fertur soluto Musa libramine,

Tantumq; Nomen cernuato

Nixa genu colit, & veretur.

Hæc occidentis lumina Sideris

Quod reddet Astrum? dum petit Infula

Temnensis, en SIGRAY? Olympus

Acciduum jubet ire Mitram.

Grates fideli sidera pectine

Habete! Tantam carcere Lampadem

Submissionis eruendo:

Cymmeriam scelerum fugabis

87
Hæc flamma noctem. Tu noua gaudij
SCEPVS IENSIS germina concipe
CANONICATVS. Sole tanto,
Gemmiferis fluat hora nimbis.
Sat euibrato nomen Horoscopo
Vestrum mitabat; prima serenitas
Fecundiores explicabit
Nunc radios, ubi iuncta Solis
Ignescet auro. Tu modò fulgura
Hoc axe Titan faustus, ut à Tuo
Noster caleseat Phæbus igne,
Sitq; Tuæ famulus Curulis.

D

ACTVS

ACTVS TERTIVS

Scena I.

CAROLVS pertæsus longiores Vitæ Sæcularis moras solitudinem appetit. Gratulatur Ei Amor Divinus, & præcepta ad stabiliendum Propositum tradit.

ALLVSIO ETHICA.

Amarefcit mundanus Amor, ubi Divinus dulcescit.

Nondum Numinis illitum
Credo delicijs, cui variabili
Tellus complacuit bono.
Heu! quàm non solitis fervet amoribus?
Quem non aestuat in rozum
Cor? quod fidereis gustibus imbuir
Stellati tholus ætheris.
Hyblæ fatuus nonnisi destluunt
Colles voribus, optimum
Quo lactant animos Caligenæ bonum:
Quot Carchesia sorbuit?
Non jam nectareis fervida potibus,
Verum gurgite luminam
Divino madidus Numine Scylites:
Gustum felle scatentibus
Condi-vit cyathis gratia Calicum.
Plaudit compita permeans;
Cæli vorisfluis ebria lacrymis,
Blandi nectaris artifex:
At non dissimili plaudere gaudio
Diuorum famulis datur;

Postquam terrigenis tincta liquoribus
Planctu pectora diluunt;
Vt tandem medijs fluctibus obrui
De leua jubilent vice,
Et quidquid placidi secula jactent:
Despectum pedibus terant.
Diues Calicolum munere CAROLVS
Non ambit calicem Soli.
Talis: qui Superum dotibus affluit.

Scena II.

AMori Diuino obedientem CAROLVM aduertentia Regna
frustraneè tentant à solitudine ejus propositum auertere.
Abdicat solemniter Imperium.

ALLVSIO ETHICA.

Rectè Imperator est, qui sibi imperat.

Fastigiatis eminere cultibus,
Gloria nulla Ducum.
Regem posabo, non throni
In alta luctatum jugo, sed qui probus.
Non diadema facit
Illustre gemmis Principem.
Scellarus auro quid iuuat Sceptri nitor?
Culmina nulla iuuant.
Lasciuientem qui tenet
Freno appetitum, verticem seruo comet.
Nonne jugum Macedo,
Lethale fulmen Gentium,
Inter subactos tolerat vulgi dolos?

Sanguine dum chalybem
Potat refosso viscere
Cliti. Catenis vincularis increpat
Fata morasq; Nero
Vita; furentes imbeus
Non subjugari concitat sensus vigor.
Edomito famulus
Hic Orbe, qui nullo fera
Compestit ausu passionum jurgia.
Libera jura placent;
Hostem domi Te subjuga.

Scena III.

Imperatore[m] abdicasse Imperium conspiciens *Amor Divinus,*
Zephyrum evocat ad mare componendum profecturo in-
solitudinem. *solitudo Desideria* expedit obviam *Carolo, Pro-*
videntiâ Divinâ Duce, ad locum determinatum pergenti.

ALLYSIO ETHICA.

Sollicitè bonos desiderat solitudo.

Appage! quem stolido mundi rapit officina cultu;
Qui sternis acclinem solo lacertum.
Si tibi blandiuolis Zephyri placet incubare pennis?
Et plebis aurâ prouehi jugali?
Non aspirabit meditatæ leniore Numen
Ductu, quod odit vanitatis auram.
Fulgura nulla sinit radiantibus emicare gemmis
Trames Tonantis, Ductor ad Curulem.
Insidia hic vigilant, stygius furis in necem Tyrannus,
Ardens obryzi te repandet ignis.

Quos bonitatis amor placido per corda torret aestu
 Negata vestigant spelæa terris:
 Hic ubi stelligeri copulantur liminis choraulæ,
 Torrente poti calicibus fauorum.
 Tædiæ sollicitæ cultoribus inserunt Eremitæ,
 Desideratos quò pio reposcant
 A Superis gemitu; facili neq; mitigantur aestu,
 Donec petito vota sine plaudant.
 Vincula sunt animi probitates; efferum catenant;
 Eliminato trans Tbulen furore.
 Expedit immensis ardentia solitudo flammis
 E latebroso vota sedis antro.
 Æstuat illa, Ducis quò lumine, combibat beatæ
 Incepta vitæ. Sic, bonos anhelat.

Scena IV.

TRitonum favente concentu, provehitur ad Solitudinem
 Carolus. Enavigat mare, & dum attingit Portum, Solitu-
 do in documentum lætitiæ, Sylvarum cogit choræas.

ALLUSIO ETHICA.

Svavis, desideratorum præsentia.

Poëta, & Dolor.

Poëta,

Quid seuus lamas intima cordium?
 Quid fibras animi vulnere concutis?
 Iam confinia mortis

Hæc læsus tetigi vice;

Quid meror lamas? DOLOR. Vulnere SAVIO,
 ambitum teneri quòd violens neget

Caurus, remige pennâ,
 Cordis dimidium dare.

Surgens purpureo quam iuga lumine
Perfundat vitreis lotus in amnibus

Titan, quæ vagus ales

Tunc suspiria misit at?

Vt verò nitidâ risit ab æquore

Flammâ conspicuus, iam cytharæ jocos

Molli gutture fingit,

Iam nervo sonat amulus.

Non serpam taciti vulneris impetu,

Non findam solidis viscera morsibus;

Si fibras populantem

Cælum conferat adsticem.

Hic solus fluidi cymbria nectaris

Euincit. Resonæ carmina tibiæ

Non sic pectora mulcent,

Non auri placidus nitor.

Scena V.

CAROLVM in plano consistentem venerantur Eremitæ cul-
tores; mutuo eosdem veneratur CAROLVS. A quibus
cum in delecta clauditur Cella, Theatrum Scenam claudit

ALLVSIO ETHICA.

Solitaria Cella, amanti Cellam, Cælum est.

Turgeant postes & amena Cæli

Consonis Divûm liquor theatra;

Est suum terræ simili redundans

Carminè Cælum.

Viva crystalli glacies gelatos

Induit muros ibi; Cordis aula

Nobili fulget radiata luce

Hoc in Olympo.

Si ni-

Si ni-ves Agni decorant plateas,
Turba vittato redimita cinctu
Quo Coronatas Duce lustrat; istum
Gratia comit.

Floret aesti-vis ibi pictus hortis
Sardius, torum natat inter undas
Gaudij Regnum: nec in hoc doloris
Nubila regnant.

Optimum fiet Tibi Cella Celum,
Quam frus torret, Dominâ Tonantis
Auge donari, modò tædiorum
Prælia vincas.

CAROLI quanto populata mentem
Cella sit gustu? solidus loquatur
In via passus: Cauet en dolose
Fulgura mundi.

CHORVS.

Omnes invitat ad amandam solitudinem exemplo Caroli.

CONVERSIO ab ACTV III.

A D
ILLVSTRISSIMVM EPISCOPVM.

Afflante Divi Pneumatis halitu
Vatem, canenti suavior entheus
Erumpit, ad fasces Honorum
Pollicitur trabeare Suadam.

Non ergo vili carmina desuane
Torrente: gemmis pagina grandinet;
Aut spires ignem, corde quantus
PRÆSULEO volat inter astra,

Cum missa promit vota medullitus,
Spirasne flammam? cernis ut aestibus
Amoris incalescat, inter
Colloquium tenero profusum
E corde PRÆSUL Caligenis. Tamen
Ne flamma nullo funditus occidat
Suffulta passu, solitudo
Vivificâ modicam saginat
Escâ, superna munere gratia.
At lingua, stultis lubrica sensibus
Revolve dictum! sicne PRÆSUL
Astricolas vitiante formam
Amore stringit? Iugera sarculus
Quæ dente purgat iam Cerealibus
Inepta iudicabo donis?
Si riguas bibulis propinat
Lymphas viretis Alcinoi manus,
Indigna dicam germine surculi?
Formosa, quantum præstat Icon,
Solllicitat magis arte comi,
Vt eleganti ludat imagine
Tandem colorum. Quò magis aureum
Examinator tergit ignis
Pondus, eo sibi palla ridet
Ardentiori lumine nictitans.
Fervens anhelat limina PONTIFEX
Arcana vulgo; quò remotus
Hic melius sua tela vibret,
Et obstinato cardine diruat
Celos, Deorum proximus atrijs
Victurus olim: quæ petita
Iam placidus TIBI cedit æther.

Inauspicatis nulla dies rotis
Infusa mundo; quæ TIBI Numinis
Voluptuosos corde gustus
Eriperet: populi procella
Circumsonantis murmure jurgij
Non impedivit bona suavis
Libata labris. Vitis Ulmo
Insinuat gravidum racemis
Collum: Beatiss, non separabili
Dilectionis Tu quoq; vinculo
Tenax inheres, corde vivus
Quale TIBI fabricavit ardor.
Fomentet huius semina gratia
Parens Amorum! qui citò ferreas,
Mitigat illabente venas
Igne; cui feritate pulsâ
Induta petram spontè protervia
Mentis liquefeit; quò nocui lues
Hoc deletur igne nevi:
Disidium fidei ligetur.

EPILOGVS

Gratiæ persolvuntur ILLVSTRISSIMO EPISCOPO, &
Cæteris Dignissimis Auditoribus, pro attentione.

PROLOGVS ab EPILOGO

A D

Perillustres & Reverendissimos, Amplissimos, Admodum
Reverendos, Venerabiles Dominos, Dominos Præla-
tos & Canonicos Venerabilis Capituli S. MAR-
TINI de Scepis &c.

Encum Miracis diues adoveis
Quando reduci carbasa littori,

E

Et

Et feriandi querit anſam
Melpomene; pelagi profundum
Inſtare feſſis lintribus aſpicit.
Ergo revulſa non piget anchora
Laudum per equor grandiorum
Velificam properare cymbam,
Cultumq; veſtro reddere Nomini,
SCEPUſIENſIS Fulcra CAITULI;
CANONICORUM Docte Cetus!
Quoſ hodie lyra militabit.
Dixi Columnas! Numina verius
Illuſtriori dicere ſtamine
Decebat; in quorum Senatu
Unanimi ſolidata velle
Sinceritatis gloria, concavum
Fingit Polorum, quo radiabitur
Velut refulget in choreas
Acta ſuis Cynofura flammis.
Ardes GEORGI, gloria Pallados,
Quem DOKTOROWICZ ſpontè vocabulo
Praſaga dotavere fata;
Quod docilem, ſtudijs maritum
Tant praſciſſent. Nec TVA niſtitat
BERNARDE FORSZTNER mellea Nominiſ
Dulcedo; plenos ſpargit ignes;
Cui probitas, animiq; dotes
Pulchra ſerenant fronte meridiem
Vira. IOANNIS poſthuma gloriam
Debuccinabunt MARTYNOWSKI
Luſtra, cui glomeratas largus
Dum fundit ether munera, prodigo
Redire fluxu cernit in alueum.